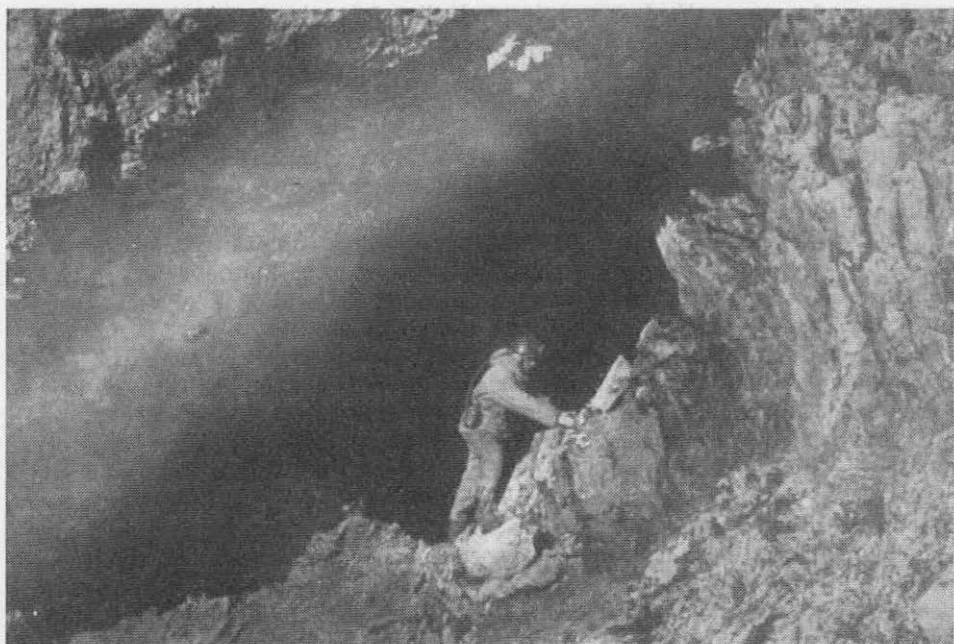

Zahodni, glavni vhod v jamo in odkritelj Ivačič pred njo.

Foto Gams

Ivačičeva ledena jama pod Kredarico

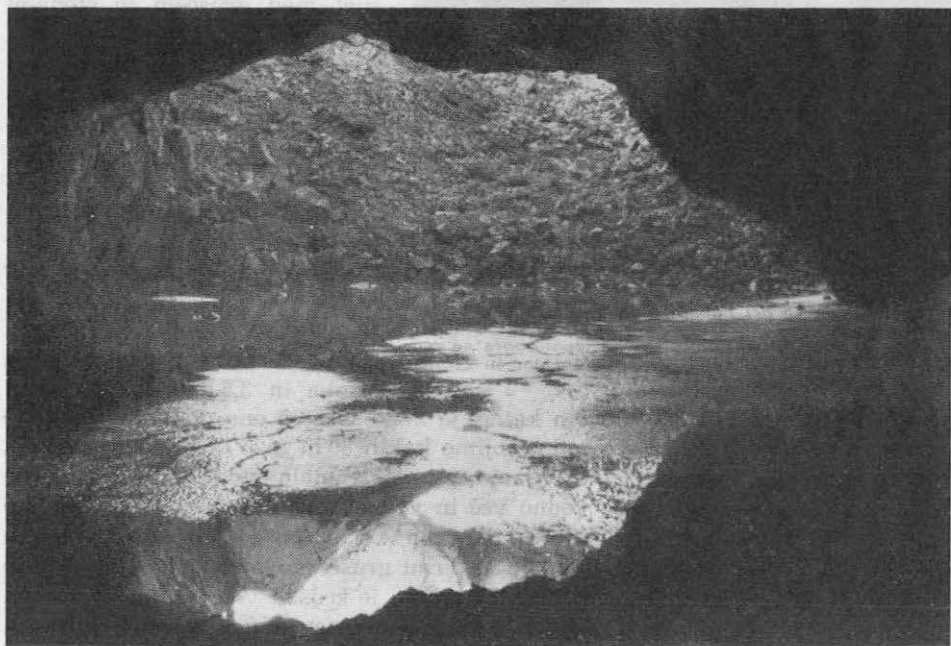
IVAN GAMS

Pod Kredarico je jama. Kako dolgo je že tam, ne vemo. Prvič smo zvedeli zanjo poleti 1961, ko jo je odkril Franci Ivačič, to je dolgoletni meteorološki opazovalec na Kredarici, ki se je, odkar se z nami spušča v Triglavsko brezno, nalezl toliko jamarskih strasti, da že sam stika za jamami pod očakom Triglavom in v njegovem sosedstvu. Sicer pa ve za ime Ivačič le malo planincev. Vsi mu pravijo, ne vem zakaj, Johny. Zato govorijo o Johnyjevi jami. Ker pride vse, kar se dogaja pod očakom Triglavom, kaj rado na veliki zvon, se je tudi novica o novoodkriti jami pod Kredarico hitro raznesla med planince. Niso redki, ki so jo že obiskali. Po povratku zatrjujejo, da je vredna ogleda. Jamarji se s tem strinjamo. Potem ko smo 8. oktobra 1961 štirje iz žepne »odprave B« s 40 m lestev pogledali sto metrov globoko v Triglavsko brezno in ugotovili prosto pot za »Akcijo dno«, smo se pri povratku spravili še nad Johnyjevo jamo. Kot plod dela s kompasom ter merilnim trakom je načrt jame, ki ga je Društvo za raziskovanje jam Slovenije poslalo lastniku Doma na Kredarici, Planinskemu društvu Ljubljana-matica, s predlogom, da naj jamo uredi za turistični obisk.

Da ne bo nesporazuma: jama nima sigavega kapniškega nakita, ki ga ni v nobeni visokogorski jami, ni velika, dolga je le kakih 130 m, in samo zaradi nje ni vredno, da bi se podajali na Kredarico. Toda, če smo že pod Triglavom, nam ne bo žal, če si jo bomo ogledali, saj je od koč oddaljena le 10—15 minut.

Skala, grušč, led in jamar, kot jih je svetloba bliskovne žarnice iztrgala iz teme na spodnjem kraju Podorne dvorane. Foto Tomaž Planina

Svetla ploskev ob spodnjem, temnem robu slike, to je vhod v Podorno dvorano, ki odseva na vodni gladini. Črno-bela fotografija že, že, toda barvna je čisto nekaj drugega. Foto Ivačić

Počakajmo, da se oči navadijo na anevno svetlobo. Se nekaj metrov po snegu in skali in izpred izhoda iz Snežene dvorane bomo lahko uživali lepoto gora ne več od znotraj, ampak od zunaj. Foto Marjan Pulina

Nastala je ob poševni razpoki, ob kateri je malo više še ena odprtina. Iz jame jo vidimo prav razločno. Pri vhodu stojimo kakih 80 m niže koče. Tako cenimo, merili še nismo. Ko pogledamo v jamo, skraja le malo vidimo. Ko pa se oči navadijo na mrak, odkrivamo vedno več in vedno bolj oddaljene stene vhodne dvorane. Rekli smo ji, da je Podorna dvorana, ker so povsod na stropu, stenah in tleh znaki krušenja skale. Vhod je na vrhu gruščnatega vršaja, ki se vsiplje v dno dvorane. Le od kod je prišel sem? Ali se je zrušila vhodna stena? Ali pa se je vsipal z ledenika v času, ko je ta zapolnjeval kotanjo med Malim Triglavom in Kredarico? Tedaj je utegnilo teči z roba ledenika v jamo več vode in jo širiti. Kdo ve?

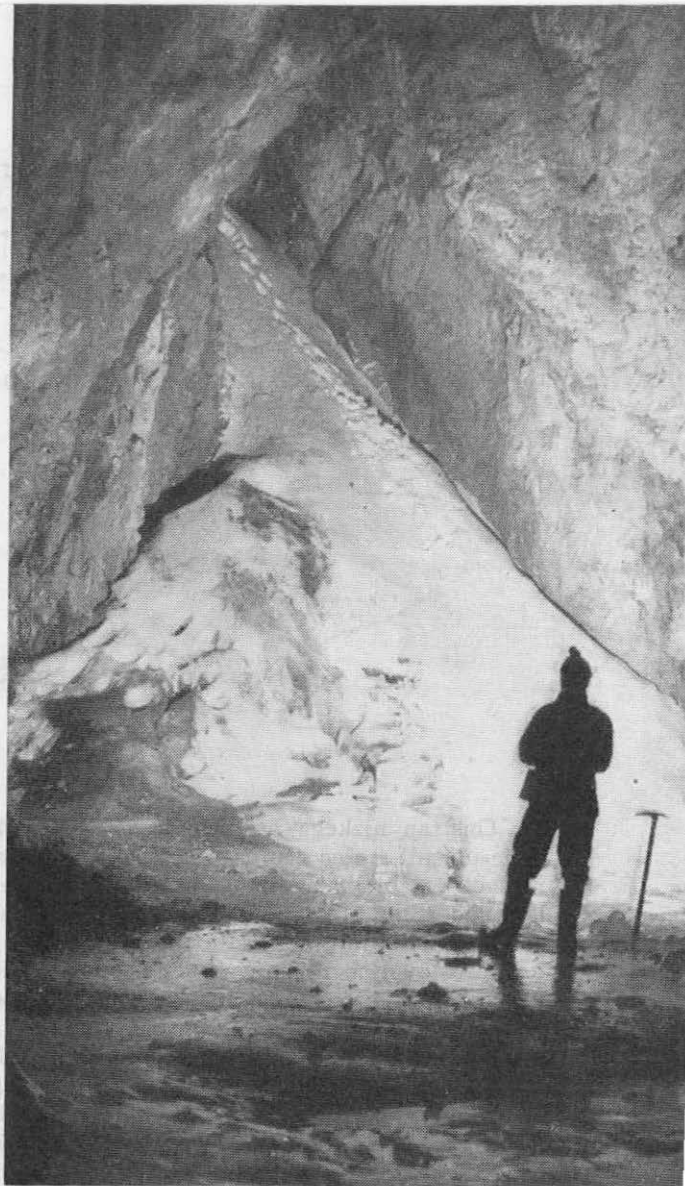
Posebno, če nas doleti slabo vreme in nimamo potrebe, da bi opazovali meglo ali oblake še s Triglava. Ker nočemo iti na vrh samo zaradi štamčiljke, čakamo na izboljšanje v koči in ne vemo, kam s časom. Kdor pa ima prirojeno zanimanje za jame, ki so jih naši predniki iz rodu homo sapiens zapustili kot bivališča pred kakim desetisočletjem, si bo ogledal novo jamo tudi ob lepem vremenu. Tem obiskovalcem je namenjen ta opis.

Od koče na Kredarici se spustimo proti jugu do tja, kjer se prične steza dvigovati v stene Malega Triglava, medtem ko se v levo cepi pot za Planiko. Pod nami se v levo, med Malim Triglavom in Kredarico, pogloblja kotanja, v katero silijo z obeh strani melišča. Mi se držimo severnega, levega pobočja in prečimo grintav svet med gruščem in stenami pod vrhom Kredarice.

Slabo izhojena, zdaj komaj zaznavna steza nas vede rahlo navzdol preko meliščnega vršaja, na katerem se nabirajo konzervne škatle in druge odpadnine civiliziranega življenja, ki jih mečejo v prepad izpred Doma na Kredarici. Še zavoj okoli skalnega riglja, nato malo navzgor in pred nami zazija v podnožju stene 4 m široka in 3,5 m visoka luknja.

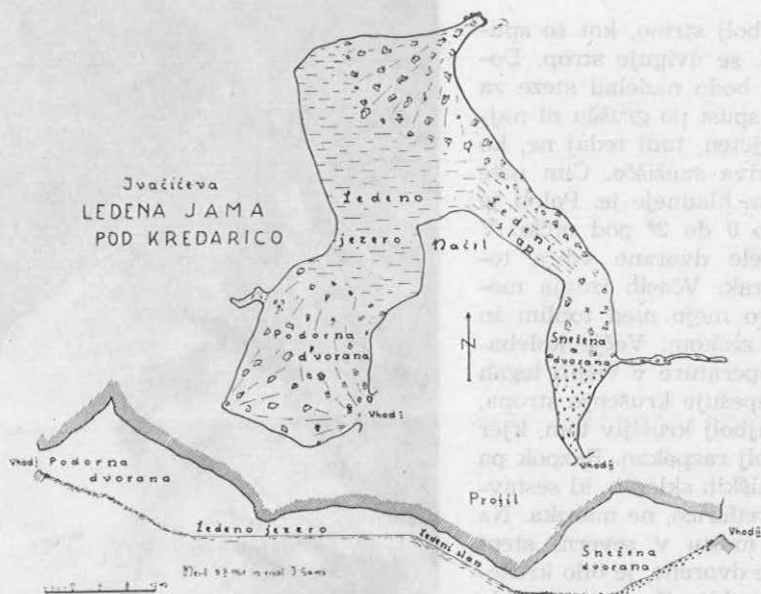
Še bolj strmo, kot se spu-
šča dno, se dviguje strop. Do-
kler ne bodo nadelali steze za
turiste, spust po grušču ni naj-
bolj prijeten, tudi tedaj ne, ko
ga pokriva snežišče. Čim nižje
smo, tem hladneje je. Poleti je
navadno 0 do 2° pod ničlo. V
višje dele dvorane vdira to-
plejši zrak. Včasih izdaja me-
gla ostro mejo med toplim in
mrzlim zrakom. Večje koleba-
nje temperature v višjih legah
bolj pospešuje krušenje stropa,
ki je najbolj krušljiv tam, kjer
je najbolj razpokan. Razpok pa
v apneniških skladih, ki sestav-
ljajo Kredarico, ne manjka. Na
nekem mestu v severni steni
Podorne dvorane, je bilo kruše-
nje toliko hitrejše, da je nastala
luknja, ki više gori zavije v
levo in slepo končuje. Če bo z
vami kdo, ki bo začel plezati
po steni, češ v to luknjo pa še
nihče pred mano ni mogel prile-
sti in ugotoviti, če se v njej ja-
ma nadaljuje, potem lahko ve-
ste, da ste v družbi s človekom,
ki ima prirojeno nagnjenje za
odkrivanje podzemlja. Nikar ga
ne pustite v jamarsko družčino,
zakaj postal bo strasten jamar.

Ko se pred nami tla zravna-
jo, počakajmo, da se navadimo
na mrak ali da prižgemo luči.
Iz načrta lahko razberemo, da
je tu led. Toda kaj lahko se
nam poleti dogodi, da hočemo
stopiti na led, pa stopimo v ped
globoko vodo, ki se nič ne razlikuje od ledene ploskve pod njo. Obidemo jo ob
levi, severni steni. Do sem se strop že tako zniža, da je na najnižjem mestu le še
2,3 m nad tlemi. Ko prodremo še nekaj metrov dalje od tega mesta, se ozrimo
nazaj. Poglejmo v vodo in v njej bomo videli odsev vhodne dvorane, vendar to
pot v pravljičnih barvah, ki se pozibavajo na vodni gladini. Zdi se nam, da
vidimo fatamorgano, ki je posebno slikovita, če zadevajo sončni žarki, ki pri-
hajajo skozi vhodno odprtino, na meglo. Razburkajmo vodno gladino in konture
svetlega vhoda ter pozlačenih sten se bodo vedo bolj pačile in maličile ter prešle
v neresnični svet svetlobe in barv. Kaj vse naredi dvakratpi odboj svetlobe
iz navidezno mrke dvorane!

*Jama in človek. Sneg je najbolj bel tudi na fotografiji,
pred njim ledeno dno Snežene dvorane.*

Foto Tomaž Planina

Onstran nizkega prehoda je še kakih 12 m ledene površine v votlini, ki jo je utesnil stožec grušča iz severovzhodnega kota. Če bi bil prostor primerno razsvetljen, bi lahko tla porabili za drsališče, saj je strop višji od glave in je led gladek ter prozoren. Če bi odmetali nekaj kamenja, bi ploskev še razširili. Jama se nadaljuje desno v ožji rov, kjer pa je treba paziti, da hoja ne preide v neprostovoljno drsenje po vseh štirih. Zakaj v to smer se ledena površina prevesi v ledeni slap. Hodimo ob robu ledu po grušču in se lahko oprijemljemo stropa, ki sega do glave, če se nam korak ne zdi dovolj varen. Ko na spodnjem koncu slapa posvetimo v led, vidimo ledene plasti, ki prihajajo na površje.

Od tu spet zagledamo snop dnevne svetlobe. Prihaja skozi manjšo luknjo in je komaj dovolj močan, da medlo osvetli stene dvoranice. Strop je sicer visok, na nekem mestu do 14 m, toda stene niso tako oddaljene kot pri Podorni dvorani in se proti izhodu bližajo. Tudi v tej dvoranici je v severni steni luknja, bolje rečeno špranja, ki je prehodna kakih 16 do 20 m. Jamar, ki v vsako luknjo nos vtakne, si bo ogledal tudi ta votli prostor pod Kredarico. Drugi ga bomo počakali v dvoranici, ki smo jo imenovali Snežena, zaradi trajnega snežišča, ki se tudi poleti spušča od izhodne odprtine. Pozimi ne manjka na stropu in tleh ledenih kapnikov.

Ko po snežišču zasopihani dosežemo izhod, nas skraja slepi svetloba, ki smo se ji odtrgali za četrt ali pol ure in se ji odvadili. Kako vse drugače zdaj zaznavamo to bogastvo sonca, v katerem nam sega pogled do kopastega Tosca, doline Krme in vršacev okoli nje, ob jasnem vremenu pa še mnogo dalje! Kako vse drugače zdaj čutimo toplino svetlobe in toploto sonca, kako drugače dojemamo barve! Skala ni več samo siva in nebo ni več samo modro, nešteto nians imata. Saj jame je vredno obiskati tudi zato, da se za nekaj časa odtrgamo iz sveta, ki se nam zdi vsakdanji, nezanimiv in nelep. Ko stopimo ponovno v svet svetlobe in barv, se nam zdi, da je postala vsakdanjost nevsakdanja in da je naše življenje za ščepce bogatejše.